

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології
та соціальних комунікацій

VIII

ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

16-17 квітня 2020 року

Матеріали

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ПРОБЛЕМИ РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОГО МОВОЗНАВСТВА

Оксана Гринюк (Київ) СЛОВОТВІРНА ПАРОНІМІЯ ЯК ВИД ПАРАДИГМАТИЧНИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ АФІКСАЛЬНИХ ПОХІДНИХ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ.....	12
Ірина Кобякова, Діана Левкович (Суми) ЛІНГВІСТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ЕВФЕМІЗМІВ	16
Тетяна Ципко, Аліна Фесенко (Суми) ФУНКЦІОНУВАННЯ АКРОНІМІВ В АНГЛОМОВНОМУ ІНСТАГРАМІ.....	21
Анастасія Дебела (Київ) МОВНЕ ВИРАЖЕННЯ ДИРЕКТИВНОЇ ФУНКЦІЇ У РЕГЛАМЕНТУЮЧИХ ТЕКСТАХ.....	25
Віталія Сокорчук (Київ) ДЕРИВАЦІЙНО-СЕМАНТИЧНІ ВЛАСТИВОСТІ СУФІКСІВ ВІДДІЄСЛІВНИХ ІМЕННИКІВ В НАУКОВОМУ ТА ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОМУ ДИСКУРСІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ	29
Олеся Єгорова, Юлія Коренівська (Суми) ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ВЗАЄМОСПРИЙНЯТТЯ НІМЦІВ (НА МАТЕРІАЛІ АСОЦІАТИВНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ)	33
Анастасія Ружицька (Київ) ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНШОМОВНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ В СУЧАСНІЙ ІТАЛІЙСЬКІЙ МОВІ	38
Марія Руденко, Олена Назаренко (Суми) СЕМАНТИЧНА НАПОВНЕНІСТЬ ВЛАСНИХ ІМЕН У СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ КІНОДИСКУРСІ.....	43
Анастасія Часовських, Олена Назаренко (Суми) ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ЯВИЩА КУЛЬТУРИ ПИТТЯ В МОВАХ РІЗНИХ НАРОДІВ	47
Лариса Щигло (Суми) ЛІНГВОСИНЕРГЕТИКА ЯК ПОСТНЕКЛАСИЧНИЙ МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ФУНДАМЕНТ ФІЛОЛОГІЧНОГО ПІЗНАННЯ	52
Анна Решитько (Суми) ОСНОВНІ ПІДХОДИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ДИСКУРСУ	56
СЕКЦІЯ 2. ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ СТУДІЇ	
Антоніна Семенюк, Софія Погранична (Луцьк) СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ АСПЕКТ АНГЛОМОВНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З НАЗВАМИ ОВОЧІВ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ.....	60

Марія Руденко,

студентка Сумського державного університету

Олена Назаренко,

викладач кафедри германської філології

Сумського державного університету

СЕМАНТИЧНА НАПОВНЕНІСТЬ ВЛАСНИХ ІМЕН У СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ КІНОДИСКУРСІ

Останнім часом серед усіх видів дискурсу особливої уваги заслуговує кінодискурс, адже кіномистецтво є чи не найбільш впливовим видом мистецтва у сучасному світі. **Актуальність** роботи полягає у тенденції комплексних досліджень в сучасній лінгвістиці. Вивченням теми власних імен у кінодискурсі займалися наступні дослідники: І. А. Котова [2], О. В. Полякова [3], Г. Г. Слишкін, М. О. Єфремова [4] та інші. **Мета** дослідження – аналіз значення власних імен, що визначають певні риси та характер героїв; дослідження комунікативного аспекту власних імен у сучасному англomовному кінодискурсі. Завдання – дослідження семантичної структури власних імен у кінодискурсі та виявлення закономірностей у створенні образів героїв.

Кінодискурс – це семіотично ускладнений, динамічний процес взаємодії автора та кінорецептора, тобто процес інтерпретації фільму кіноглядачем і розуміння змісту, який вклав в нього адресант [3, с. 283]. Кінофільм можна розглядати як особливий вид художнього тексту, створений колективним автором [4, с. 32], важливим та невід’ємним елементом якого є власні імена, що несуть в собі семантичне та комунікативне навантаження. Власні назви є особливою категорією у лексичній системі будь-якої мови, вони слугують для позначення виокремлених з певного виду осіб, предметів чи явищ, іншими словами, для них характерна індивідуальна закріпленість за позначуваним об’єктом [1, с. 34]. На відміну від загальних назв, власні назви позбавлені конотації, вони не несуть самі по собі значення, їх можна визначити лише

звертанням до реального носія імені. Семантика у власних назвах – це вказівка на певну особу. Вони підкреслюють конкретне називання окремих предметів дійсності, співвідносячи його з класом однотипних або споріднених явищ.

В кінодискурсі власні імена відіграють роль маркерів, що позначають рід діяльності, характерні риси, певну життєву позицію тощо. Автор обирає імена для героїв, враховуючи статус персонажа, його захоплення, його звички. Якщо ім'я підбрано влучно, то в уявленні глядача образ героя та його риси будуть асоціюватися саме з цим іменем. Так, наприклад, прихильники космічної кіноопери «Зоряні війни» завжди пам'ятатимуть головного антагоніста *Darth Vader* (*Дарт Вейдер*) і його найвідомішу цитату «*I am your father, Luke*». *Vader* з голландської перекладається як «*батько*». До падіння на темну сторону Сили його ім'я було *Anakin Skywalker* (*Енакін Скайуокер*). З англійської мови дослівним перекладом прізвища героя є *той, що ходить по небу*. У фільмі усі представники родини *Skywalker* були талановитими льотчиками, про це свідчать слова інших героїв у фільмі «*Star Wars. Episode III. A new hope*».

«I met your father once when I was just a boy, he was a great pilot».

«Sir, Luke is the best bushpilot in the outer rim territories» [7].

У сучасному англомовному кінодискурсі надають великого значення іменам головних персонажів, адже одне з основних завдань для авторів полягає у тому, щоб глядач запам'ятав героїв, їхні риси характеру, їхній рід діяльності тощо. У фільмах про супергероїв, які розроблялися компаніями *Marvel* чи *DC*, існує тенденція подвійної номінації більшості героїв [2, с. 7]. Серед основних прикладів можна виокремити *Batman / Bruce Wayne*, *Black Widow / Natasha Romanoff*, *Iron Man / Tony Stark* та інші. Ця тенденція вказує на дуальність образів героя та антигероя, і саме взаємодія між особистістю та відповідною роллю, яку відіграє герой, розкривається у використанні подвійної номінації. У цих іменах відбивається альтер-его персонажа, його потаємне життя. Наприклад, головний герой історії про *Batman* (*Бетмена*), *Bruce Wayne* (*Брюс Уейн*), вдень веде стиль життя мільярдера, а вночі він веде боротьбу зі злочинністю *Gotham* (*Готема*) під ім'ям *Batman*. З англійської *Bat-man* перекладається як *людина – кажан*, і це

втілюється у його зовнішньому вигляді та у його поведінці, наприклад, як і кажан, він полює на злочинців саме вночі, а його пунктами спостереження зазвичай є дахи будівель. Костюм *Batman* створений за образом кажана, і саме тому автори історії про цього героя назвали свого персонажа саме цим іменем. Те ж саме відбулося і з жіночою версією супергероя цього кіновсесвіту, *Batwoman* (*Бетвумен*), яка у 2019 році вперше з'явилася на екранах у однойменному серіалі.

Серед інших тенденцій виділяють простоту та розповсюдженість імен головних героїв у повсякденному житті, аби підкреслити те, що ці герої є такими ж людьми, як й інші. Наприклад, ім'я найвідомішого англійського суперагента *007 James Bond* (*Джеймс Бонд*) посідає перше місце у рейтингу найпопулярніших англійських імен за останні 100 років, а справжнє ім'я *Spiderman* (*Людина-павук*) – *Peter Parker* (*Пітер Паркер*) – 57 місце [9]. Така ж тенденція просліджується і в прізвищах. Головна героїня серіалу «*Friends*» («*Друзі*») *Rachel Green* (*Рейчел Грін*), має прізвище, яке посідає 41 місце в рейтингу 1000 найпопулярніших прізвищ. До цього рейтингу також увійшло прізвище раніше згаданого *James Bond* та *Peter Parker*, а головні герої фільму *Mr. & Mrs. Smith* («*Містер і міссіс Сміт*») носять найпоширеніше англійське прізвище [10]. Таким чином, при створенні персонажів автори роблять акцент на тому, що ці герої є такими самими, як і ми, а також розмежовують звичайне життя персонажа та його діяльність як героя.

Серед власних імен також виокремлюють ті, що створені за допомогою прийому метонімічного перенесення. Так, герой фільмів *Marvel Captain America* (*Капітан Америка*) отримав своє ім'я за приналежністю до певної країни, адже персонаж створювався як патріот своєї країни, а в часи Другої Світової війни його зображували як активного борця з гітлерівською коаліцією [6].

За допомогою метаморфічного переносу було створене ім'я *Hawkeye* (*Соколине Око*), героя серії фільмів кіновсесвіту *Marvel*. В імені смислове навантаження імені розкриває талант героя влучно стріляти, але також герой порівнюється із птахом, який володіє чудовим зором. Окрім таланту влучно

стріляти з арбалету, *Hawkeye* володіє навичками безпомилково потрапляти у мішень будь-якою зброєю завдяки гострому зору [5].

У серії фільмів *James Bond* цікавою особливістю стали імена дівчат Бонда. Так, наприклад, у фільмі «*The World is not Enough*» («*I цілого світу замало*») дівчина Бонда мала ім'я *Christmas Jones* (*Крістмас Джонс*.) На цей аспект дівчина робить акцент на самому початку спілкування з 007.

CHRISTMAS: *Doctor. Jones. Christmas Jones. No jokes, I've heard them all.*

BOND: *Don't know any doctor jokes.*

З англійської *Christmas* перекладається як *Різдво*, і цю особливість автори використали для останньої репліки у фільмі, використавши стилістичний прийом гри слів:

CHRISTMAS: *You know James... I think Christmas is coming early this year.* [8].

Проаналізувавши низку власних імен в англомовному кінодискурсі, можна зробити **висновки**, що у більшості випадків автори, створюючи певного героя, мають на меті створити образ, який запам'ятається глядачеві через семантичне навантаження його імені. Тому серед основних тенденцій створення власного імені можна виділити наступні: простота імені, подвійні номінації та певне семантичне навантаження через перенесення в ім'я характеристик того чи іншого героя за його родом діяльності, приналежності до певної держави або особистих характеристик. Перспективами подальших досліджень вважаємо глибше вивчення етимології та переклад власних імен, семантичний аналіз зв'язку між ім'ям героя та його вчинками.

Список використаних джерел:

1. Білоус І. Л. Сучасні лінгвістичні погляди на *Nomina Propria* / І.Л. Білоус // *Science and Education a New Dimension: Philology*, I (2), Issue: 11. – Чернівці. 2013. – С. 34–37.
2. Котова І. А. Антропоніми-номінації героя та антигероя в американському кінодискурсі / А. І. Котова // *Одеський лінгвістичний вісник*. Вип. 7. – 2016. – С.67–72.
3. Полякова О.В. Дискурс анімаційного фільму як поле діяльності перекладача / О. В. Полякова // *Вісник ЛНУ ім. Тараса Шевченка* №14 (273), Ч. I. – 2013. – С. 282–286.
4. Слышкин Г. Г. Кинотекст (опыт лингвокультурологического анализа) / Г. Г. Слышкин, М. А. Ефремова. – М.: Водолей Publishers. – 2004. – С. 153.
5. *Comic Vine* – the largest comic book wiki un the universe. *Hawkeye*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://comicvine.gamespot.com/hawkeye/4005-1475/>

6. Marvel. Steve Rogers – Captain America [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.marvel.com/characters/captain-america-steve-rogers>.

7. The Internet Movie Script Database (IMSDb) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.imsdb.com/scripts/Star-Wars-A-New-Hope.html>.

8. The Internet Movie Script Database (IMSDb) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.imsdb.com/scripts/World-is-not-Enough,-The.html>.

9. Top Names Over the Last 100 Years // Official Social Security Website (Social Security Administration, USA) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ssa.gov/oact/babynames/decades/century.html>.

10. What is the most common last name in the United States? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://names.mongabay.com/data/1000.html>.

Анастасія Часовських,

студентка Сумського державного університету

Олена Назаренко,

викладач кафедри германської філології

Сумського державного університету

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ЯВИЩА КУЛЬТУРИ ПИТТЯ В МОВАХ РІЗНИХ НАРОДІВ

Важко уявити знаменитого доктора Ватсота без склянки портвейну, козака без чарки горілки, чи подію року для німців – Октоберфест – без пива. Алкоголь – це невід’ємна частина культури кожного народу. У цьому немає нічого поганого чи ганебного, якщо знати міру та з розумом підходити до вживання спиртного. Однак, досліджень з приводу цього пікантного питання у лінгвістичній царині не вистачає.

Ця тема є актуальною для сучасної лінгвістики, саме тому **метою** дослідження став аналіз та порівняння феномену культури спиртного та визначення способів його вербалізації через призму лексичної складової української, англійської та німецької мов.

У різних народів спостерігається своє специфічне ставлення до вживання *зеленого змія*, який у британців *aqua vitae*, або як його називають німці *Feuerwasser*. У різних культурах існує своя специфічна лексика для номінації